

Sygn. akt III AUa 244/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 lutego 2022 r. w S.

sprawy A. P.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w S.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 kwietnia 2021 r., sygn. akt VI U 2374/20

oddala apelację.

	SSA Jolanta Hawryszko	
--	-----------------------	--

III AUa 244/21

UZASADNIENIE

Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S., po rozpatrzeniu wniosku z 1 lipca 2020 r. decyzją z 31 sierpnia 2020 roku, znak: (...), przyznał A. P. emeryturę wojskową od dnia 1 lipca 2020 w wysokości 2 635,18 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto uposażenie należne ubezpieczonemu według stawek obowiązujących w dniu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej tj. w dniu 30 czerwca 2020, uposażenie zasadnicze według grupy 04: 4 740 zł, dodatek za długoletnią służbę wojskową – 16 lat: 758 zł 50 gr, 1/12 dodatkowego uposażenia rocznego 456 zł 82 gr. Podstawa wymiaru świadczenia wyniosła 5 955 zł 22 gr. Procentowy wymiar przysługującej ubezpieczonej emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75 % podstawy wymiaru wyniósł 44, 25% (z tytułu wysługi emerytalnej w wysokości 22 lata, 2 miesiące i 26 dni). W załączniku do decyzji organ wskazał, iż wśród okresów służby zaliczanych ze zwiększeniem po 1% podstawy wymiaru za rok, tj. z tytułu służby w warunkach specjalnych uwzględniono czas od 1 stycznia 2012 do 31 grudnia 2012 z tytułu służby pełnionej bezpośrednio w charakterze sapersa. Nie uwzględniono natomiast podwyższenia emerytury wojskowej o 1% podstawy wymiaru z ww. tytułu za lata: 2005, 2007 i 2009, bowiem z wyciągów z Rozkazów Dziennych nr 72 z 11 kwietnia 2006, nr 13 z 18 stycznia 2008 i nr 45 z 5 marca 2010 wynika, że w roku 2005, 2007 i 2009 wnioskodawca brał udział w charakterze sapersa w rozminowywaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych oraz uczestniczył w szkoleniu

poligonowym z wykorzystywaniem uzbrojonych min bojowych oraz pracach minierskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego. Z odpisu przebiegu służby wynika natomiast, że w ww. latach ubezpieczony pełnił służbę na stanowisku dowódcy drużyny oraz dowódcy drużyny – starszego elektromechanika. Z uwagi na niepotwierdzenie przez Jednostkę Wojskową (...) faktu pełnienia przez wnioskodawcę zawodowej służby wojskowej bezpośrednio w charakterze saperów ani nie dostarczenie zgodnie z pismem z 31 lipca 2020 dodatkowych dokumentów, z których wynikałby fakt pełnienia służby bezpośrednio w charakterze saperów, nie uwzględniono podwyższenia o 1% za służbę pełnioną w latach 2005, 2007 i 2009.

Z decyzją nie zgodził się ubezpieczony, który zarzucił naruszenie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lutego 1995 roku w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych. W oparciu o powyższy zarzut wniósł o zamianę zaskarżonej decyzji w części dotyczącej nieprawidłowego wyliczenia wysługi emerytalnej nieuwzględniającej ww. trzech wyciągów z Rozkazu Dziennego Dowódcy 2 (...) Batalionu Saperów. Wskazał, że w latach 2005, 2007, 2009 i 2012 nabył uprawnienia dla celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. W ocenie odwołującego przedłożone organowi rentowemu rozkazy potwierdzają udział w charakterze saperów w rozminowywaniu i oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo uczestniczenie w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych lub w pracach minierskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego – nie mniej niż 12 razy w ciągu roku – w latach 2005, 2007, 2009 i 2012.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Z opisu przebiegu służby wojskowej z akt personalnych żołnierza wynika, iż w spornym okresie ubezpieczony służył w 2005 i 2007 roku w 2 Batalionie Saperów jako dowódca drużyny, a w 2009 roku w 2 Batalionie Saperów jako dowódca drużyny – starszy elektromechanik. Z wyciągów z Rozkazów Dziennych na k. 16-18 akt emerytalnych wynika co prawda, że ubezpieczony w wymaganym wymiarze czasu brał udział w charakterze saperów w rozminowywaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczył w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minierskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego, co miało miejsce w latach 2005, 2007 i 2009. Jednak zestawiając powyższe dane z odpisem przebiegu służby wojskowej z akt personalnych żołnierza, z wyciągiem z Rozkazu Dziennego (...)z 23 stycznia 2013, który stanowi wprost o pełnieniu w 2012 roku przez A. P. zawodowej służby wojskowej bezpośrednio w charakterze saperów, niezasadne było podwyższenie wymiaru emerytury wojskowej o 1% za każde ze spornych lat. Z akt emerytalnych A. P. jednoznacznie wynika, że nie pełnił on służby bezpośrednio w charakterze saperów, lecz dowódcy drużyny i dowódcy drużyny – starszego elektromechanika. Nie spełnił więc podstawowej przesłanki wymaganej wojskową ustawą zaopatrzeniową, skupiającej się na stanowisku służbowym.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 kwietnia 2021 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu A. P. prawo do ustalenia wysokości emerytury wojskowej przy uwzględnieniu podwyższenia o 1 % podstawy jej wymiaru za każdy rok pełnienia służby w charakterze saperów w latach 2005, 2007 i 2009.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony, urodzony (...) pełnił czynną służbę wojskową od 5 czerwca 2001 do 28 maja 2002 oraz od 1 marca 2005 do 30 czerwca 2020, w tym: służbę zasadniczą od 5 czerwca 2001 do 28 maja 2002, zawodową służbę wojskową – kontaktową od 1 marca 2005 do 28 lutego 2008, zawodową służbę wojskową stałą od 29 lutego 2008 do 30 czerwca 2020. Ubezpieczony pełnił służbę wojskową na stanowiskach:

- elew - od 5 czerwca 2001 do 28 maja 2002 w 2 Brygadzie Zmechanizowanej,
- dowódca drużyny – od 1 marca 2005 do 28 lutego 2008 w 2 Batalionie Saperów,
- dowódca drużyny – starszy elektromechanik – od 29 lutego 2008 do 11 grudnia 2016 w 2 Batalionie Saperów,

- dowódca obsługi – od 12 grudnia 2016 do 30 czerwca 2020 w 12 Batalionie Dowodzenia.

Na podstawie kontraktu na pełnienie służby terminowej nr (...) ubezpieczony, na okres trzech lat, począwszy od 1 marca 2005 rok do 28 lutego 2008 został wyznaczony na stanowisko dowódcy obsługi w Drużynie Minerów, Plutonie Minerów, Kompanii Minowania 2 Batalionu Saperów. Do zakresu obowiązków ubezpieczonego będącego w 2009 roku dowódcą drużyny – starszym elektromechanikiem należało m.in. szkolenie żołnierzy drużyny (obsługi) zgodnie z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności szkoleniowej i samokształcenie, przygotowujące do realizacji prognozy określonej w okresowej opinii służbowej. Dowódca drużyny w procesie szkolenia odpowiadał za wyszkolenie drużyny oraz merytoryczny poziom zajęć, które sam prowadził, jak również m.in. za stałe doskonalenie własnych umiejętności indywidualnych oraz szkoleniowych. Na punktach nauczania występował w roli instruktora, który poprzez osobiste praktyczne wykonywanie czynności naucza szkolonych żołnierzy. Zajmując w 2005 i 2007 roku stanowisko dowódcy drużyny oraz w 2009 roku stanowisko dowódcy drużyny – starszego elektromechanika ubezpieczony pełnił służbę bezpośrednio w charakterze sapera. Jako dowódca drużyny dowodził zespołem ludzi tzw. drużyną. Dowodził w miejscu wykonywania zadań jednocześnie przez członków drużyny. Dowódca drużyny znajdował się w takim samym niebezpieczeństwie jak jej pozostali członkowie. W 2005 roku ubezpieczony 25 razy brał udział w charakterze sapera w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczył w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego. W związku z powyższym Dowódca Jednostki Wojskowej nr (...) wskazał w Rozkazie Dziennym nr (...) z 11 kwietnia 2006, że ubezpieczony nabył uprawnienia dla celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

W 2007 roku ubezpieczony 12 razy brał udział w charakterze sapera w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczył w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego. W związku z powyższym Dowódca Jednostki Wojskowej nr (...) wskazał w Rozkazie Dziennym nr (...) z 18 stycznia 2008, że ubezpieczony nabył uprawnienia dla celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

W 2009 roku ubezpieczony 13 razy brał udział w charakterze sapera w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczył w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego. W związku z powyższym Dowódca Jednostki Wojskowej nr (...) wskazał w Rozkazie Dziennym nr (...) z 5 marca 2010, że ubezpieczony nabył uprawnienia dla celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

Dowódca Jednostki Wojskowej nr (...), na skutek wniosku ubezpieczonego z 25 listopada 2020, sprecyzował w Rozkazie Dziennym nr (...)z 2 grudnia 2020, że A. P. w trakcie pełnienia zawodowej służby wojskowej w 2 Batalionie Saperów wykonywał zadania w charakterze sapera oraz uczestniczył w rozminowaniu i oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo uczestniczył w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów co najmniej przez 12 dni w ciągu roku kalendarzowego:

- w roku 2005 – uczestniczył 25 dni,
- w roku 2007 – uczestniczył 12 dni,
- w roku 2009 – uczestniczył 13 dni,

- w roku 2012 – uczestniczył 15 dni.

Wobec powyższego stwierdzono, iż A. P. nabył uprawnienia dla celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 4% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

W dniu 30 czerwca 2020 roku ubezpieczony otrzymał wystawione przez Jednostkę Wojskową nr (...) świadectwo służby. W świadectwie w punkcie 16, przeznaczonym na wpisanie okresów pełnienia służby wojskowej uzasadniającej podwyższenie emerytury wojskowej na podstawie przepisów ustawy z 15 lipca 2011 r. w sprawie szczególnych warunków podwyższania emerytur wojskowych wskazano:

„Wyciąg z rozkazu dziennego nr(...)D. J.. (...) z dn. 11 kwietnia 2006 r., - 25 dni

Wyciąg z rozkazu dziennego nr (...)D. J.. (...) z dn. 18 stycznia 2008 r., - 12 dni

Wyciąg z rozkazu dziennego nr (...) D. J.. (...) z dn. 05 marca 2010 r. – 13 dni

Wyciąg z rozkazu dziennego nr (...)D. J.. (...) z dn. 23 stycznia 2013 r. – 15 dni”.

Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 2020 roku, poz. 586), zgodnie z którym emeryturę podwyższa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów.

W świetle treści rozporządzenia Rady Ministrów z 27 lutego 1995 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytury wojskowych (Dz.U. z 1995 roku, Nr 21, poz. 110) oraz jego § 1 ust. 2 pkt 4, emeryturę wojskową podwyższa się o 1% podstawy wymiaru za każdy pełny rok zawodowej służby wojskowej pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów, biorącego udział w rozminowaniu i oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo uczestniczącego w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych lub w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego – nie mniej niż 12 razy w ciągu roku. Rozporządzenie utraciło moc z dniem 22 lutego 2011 r. w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 lutego 2010 r K 15/09 (Dz.U. z 2010 roku, Nr 27, poz. 141), który przepis art. 15 ust. 6 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, stanowiący podstawę prawną wydania ww. rozporządzenia, uznał za niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Obecnie, na podstawie obowiązującego od 25 września 2010 r. art. 15 ust. 6a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, Rada Ministrów, rozporządzeniem z 15 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych (Dz.U. z 2011 roku, nr 159, poz. 946) określiła – w § 3 pkt 4, że emeryturę wojskową podwyższa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok zawodowej służby wojskowej pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów, jeżeli żołnierz uczestniczył w rozminowaniu i oczyszczaniu terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo brał udział w szkoleniach poligonowych z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów – co najmniej przez 12 dni w ciągu roku kalendarzowego.

Zgodnie z § 16 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z 10 lutego 2012 roku w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz.U. z 2012 roku, nr 194) okresy służby wojskowej pełnionej w szczególnych warunkach uzasadniających podwyższenie emerytury zalicza się do wysługi emerytalnej na podstawie (pkt 5) wyciągu z rozkazu dowódcy jednostki wojskowej stwierdzającego udział w rozminowywaniu i oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo udział w szkoleniach poligonowych z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub w pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów.

Sąd Okręgowy zauważył, że w roku 2012 uwzględnionym przez organ rentowy, ubezpieczony podobnie jak w spornym 2009 roku zajmował stanowisko dowódcy drużyny – starszego elektromechanika. Sąd Okręgowy ocenił, że podobnie

jak w sprawach pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w odniesieniu do żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową w warunkach szczególnych, w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie ww. okresów także w oparciu o inne dowody (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 21 września 1984, III UZP 48/84). Dla Sądu pierwszej instancji, istotny był rodzaj powierzonych żołnierzowi obowiązków oraz okres ich wykonywanie, nie zaś nazewnictwo stanowiskowe. Sąd Okręgowy podzielił argumentację odwołującego się, że taka służba, jaką pełnił jako dowódca drużyny w 2005 i 2007 roku oraz jako dowódca drużyny – starszy elektromechanik była służbą pełnioną bezpośrednio w charakterze saperów, o której mowa w art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, uprawniającą do podwyższenia emerytury o 1% podstawy wymiaru za każdy rok tej służby. Samo nazewnictwo zajmowanych stanowisk miało znaczenie drugorzędne, a istotne było, jakie dana osoba wykonywała faktycznie czynności. Sąd ocenił, że ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, że ubezpieczony w spornych okresach pełnił służbę w miejscach, gdzie znajdowały się i były wykonywane manipulacje materiałami wybuchowymi. Jak słusznie ubezpieczony zauważył, w 2005 i 2007 roku był dowódcą obsługi w Drużynie Minerów, Plutonie Minerów, Kompanii Minowania 2 Batalionu Saperów. Dowodził więc drużyną minierów – odpowiednio saperów, będąc tak samo jak członkowie tej drużyny bezpośrednio zagrożonym. Zajmując w 2009 roku stanowisko dowódcy drużyny – starszego elektromechanika, podobnie szkoląc żołnierzy drużyny zgodnie z zakresem odpowiedzialności szkoleniowej, występował na punktach nauczania w roli instruktora, który przez osobiste praktyczne wykonywanie czynności nauczał szkolonych żołnierzy. Powyższe potwierdził świadek J. B..

Sąd Okręgowy rozważył, że organ rentowy nie wskazał przy tym na żadne dowody, które umożliwiałyby powzięcie odmiennych wniosków, co w świetle jednoznacznego materiału dowodowego, nakazywało uznać odwołanie za uzasadnione.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, tj.:

1. art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. 2020.586 t.j. ze zm.) - [dalej: wojskowa ustawa emerytalna] w zw. z § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 15 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych (Dz.U.2011.159.946) - [dalej: rozporządzenie] poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że podwyższenie emerytury wojskowej żołnierza pozostającego w służbie przed 2 stycznia 1999 r. o 1% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów przysługuje w przypadku brania udziału w rozminowaniu i oczyszczaniu terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo brania udziału w szkoleniach poligonowych z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub w pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów nie mniej niż 12 dni w ciągu roku, niezależnie od rodzaju zajmowanego stanowiska służbowego w latach, w których żołnierz wykonywał w/w czynności, podczas gdy prawidłowa wykładnia rzeczonych norm prawnych przemawia za uznaniem, iż podwyższenie emerytury wojskowej o 1% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów dotyczy tylko tych żołnierzy, którzy spełniają kumulatywnie dwie przesłanki, tj. w danym roku pełnili służbę wojskową na stanowisku służbowym saperów, a ponadto wykonywali w/w czynności co najmniej 12 dni w ciągu danego roku, co doprowadziło do wadliwego stwierdzenia, że ubezpieczonemu jako dowódcy drużyny w 2005 i 2007 r. oraz dowódcy drużyny starszemu elektromechanikowi w 2009 r. przysługuje prawo do ustalenia wysokości emerytury wojskowej z uwzględnieniem podwyższenia o 1% podstawy wymiaru za każdy rok pełnienia służby w charakterze saperów w latach 2005, 2007 i 2009;

II. art. 233 § 1 ustawy z 17 listopada 1974 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2020.1575 t.j. ze zm.) - [dalej: k.p.c.] poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, przejawiającej się w:

a) błędnym uznaniu zeznań świadka J. B. za wiarygodne i miarodajne na potrzeby sprawy, podczas gdy świadek nie pełnił służby wojskowej w latach 2005, 2007 i 2009 wspólnie z ubezpieczonym, nigdy nie był obserwatorem czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w czasie wyjazdów poligonowych, opisał pracę saperów wyłącznie z perspektywy własnej służby wojskowej i wyłącznie z punktu widzenia swoich ocen stwierdził, że ubezpieczony w latach 2005, 2007 i 2009 pełnił służbę wojskową bezpośrednio w charakterze saperów, podczas gdy jednocześnie **wyraźnie**

stwierdził, że zadaniem dowódcy drużyny, jest dowodzenie zespołem ludzi, nawigowanie ich oraz pozostawanie z nimi w łączności, co sprawia, że świadek w żaden sposób, a na pewno nie w sposób bezpośredni, nie potwierdził faktu pełnienia przez ubezpieczonego w latach 2005, 2007 i 2009 służby wojskowej bezpośrednio w charakterze sapersa,

b) błędnym uznaniu zeznań ubezpieczonego za wiarygodne i miarodajne na potrzeby sprawy, podczas gdy nie zobrazował on charakteru swej służby wojskowej w latach 2005, 2007 i 2009, a tego konkretnie czasookresu dotyczy spór między Stronami, przedstawił wykonywane przez siebie czynności w sposób ogólny, w oderwaniu od tego, kiedy miały miejsce, potwierdził informacje wypływające z zeznań świadka J. B., gdy jak wskazano powyżej żadna z tych informacji nie odnosiła się wprost do ubezpieczonego, i gdy jednocześnie stwierdził, że jako dowódca drużyny dowodził zespołem ludzi, co sprawia, że nie potwierdził faktu pełnienia przez siebie w latach 2005, 2007 i 2009 służby wojskowej bezpośrednio w charakterze sapersa, co doprowadziło do wadliwego stwierdzenia, że ubezpieczonemu jako dowódcy drużyny w 2005 i 2007 r. oraz dowódcy drużyny starszemu elektromechanikowi w 2009 r. przysługuje prawo do ustalenia wysokości emerytury wojskowej z uwzględnieniem podwyższenia o 1% podstawy wymiaru za każdy rok pełnienia służby w charakterze sapersa w latach 2005, 2007 i 2009.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa radcowskiego.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego i w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny w całości uznał ustalenia Sądu pierwszej instancji i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego przytaczania w tej części uzasadnienia (art. 387 § 21 pkt 1 k.p.c.). Również rozważania prawne, które skłoniły sąd pierwszej instancji do zmiany zaskarżonej decyzji, sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne w całości, uznając je za trafne i nie naruszające prawa materialnego (art. 387 § 21 pkt 2 k.p.c.).

Ustosunkowując się do zarzutów apelacji, w pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia prawa procesowego, bowiem tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy poddany ocenie zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c., może następnie stanowić podstawę zastosowania określonych przepisów prawa materialnego. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 grudnia 1999 r., I CKN 294/98). Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego rozumowania. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd zasad określonych w art. 233 k.p.c., wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko te uchybienia mogą być przeciwstawiane uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98).

Sąd Okręgowy przy ocenie dowodów nie naruszył zasad wskazanych powyżej. Jasno i logicznie przedstawił jakie dowody uznał za istotne i wiarygodne w sprawie. W ocenie sądu odwoławczego, ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy odpowiada zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Sąd pierwszej instancji słusznie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy przyjął, że ubezpieczony w latach 2005, 2007 oraz 2009 przez okres wymagany przez § 3 pkt 4 rozporządzenia pełnił służbę o jakiej mowa w art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy - czyli przez co najmniej 12 dni w roku pełnił służbę bezpośrednio w charakterze sapersa.

Należy podkreślić, że rozstrzygnięcie kwestii służby bezpośrednio w charakterze sapersa jest domeną ustaleń, w jakich okolicznościach faktycznie była pełniona służba, nie zaś kwalifikacją stanowiskową i formalnym podziałem

czynności. W przedmiotowej sprawie okoliczności te zostały przekonująco udowodnione przez ubezpieczonego. Znajdują potwierdzenie przede wszystkim w dokumentacji służbowej, tj.:

1 - rozkaz dzienny Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) Nr (...) z 11 kwietnia 2006, w którym stwierdzono, że „n/w żołnierze zawodowi brali udział w charakterze sapersa w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczyli w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego nie mniej niż 12 razy w ciągu 2005 r.: kpr. A. P. – razem 25. W/w nabyli uprawnienia do celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lic c Ustawy z dnia 10 grudnia 199 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (Dz.U Nr 11 z 2002r. poz.108)” – k. 16 akt emerytalnych,

2 - rozkaz dzienny Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) Nr (...)z 18 stycznia 2008, w którym stwierdzono, że „n/w żołnierze zawodowi brali udział w charakterze sapersa w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczyli w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego nie mniej niż 12 razy w ciągu 2007 r.: kpr. A. P. – razem 12. W/w nabyli uprawnienia do celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lic c Ustawy z dnia 10 grudnia 199 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (Dz.U Nr 11 z 2002r. poz.108)” – k. 17 akt emerytalnych,

3 - rozkaz dzienny nr 45 z 5 marca 2010 r., w którym stwierdzono, że „n/w żołnierze zawodowi brali udział w charakterze sapersa w rozminowaniu, oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych lub uczestniczyli w szkoleniu poligonowym z wykorzystaniem uzbrojonych min bojowych oraz w pracach minerskich z wykorzystaniem materiału wybuchowego nie mniej niż 12 razy w ciągu 2009 r.: kpr. A. P. – razem 13. W/w nabyli uprawnienia do celów emerytalnych wynikających z charakteru pełnienia służby w wysokości 1% podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 2 lic c Ustawy z dnia 10 grudnia 199 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (Dz.U Nr 11 z 2002r. poz.108)” – k. 18 akt emerytalnych;

a także dalsze, ponowione opis służby wraz z wyjaśnieniem dowódcy JW, k. 32, 41, 45.

Powyższe dokumenty, sporządzone dla celów ewidencyjno-emerytalnych w czasie pełnienia przez ubezpieczonego zawodowej służby wojskowej, wskazują także podstawę prawną ich wystawienia oraz przywołują dokumenty (rozkazy dzienne), które stanowiły podstawę ustalenia poszczególnych okresów pełnienia służby w charakterze sapersa w kolejnych latach. Jednocześnie należy podkreślić, że rozkazy dzienne, jak wynika z akt służbowych ubezpieczonego, są praktyką stosowaną od wielu lat. Oczywistym jawi się fakt, że osoby wystawiające rozkazy dzienne ponoszą odpowiedzialność za ich treść, która wywołuje określone skutki - w tym przypadku ma wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonego. Nadto, dowódca JW jest najlepiej zorientowany w jakich warunkach pełni służbę żołnierze jednostki, a zatem nie ma racjonalnych podstaw by kwestionować wiarygodność tego rodzaju oświadczeń. Podważanie wiarygodności oświadczeń dowódcy JW przez pracowników organu wymaga solidnych i rzeczowych argumentów, których zabrakło w sprawie.

Sąd Apelacyjny uwzględnił, że ubezpieczony w 2005 r. i 2007 r. zajmował stanowisko dowódcy drużyny, zaś w 2009 r. dowódcy drużyny – starszego elektromechanika. Niemniej już tylko ta okoliczność nie była wystarczająca dla odmowy roszczenia ubezpieczonego, istotne jest bowiem jaki zakres czynności realizował w ramach służby. Nie bez znaczenia jest także usytuowanie dowódcy w hierarchii służby. Inne bowiem czynności wykonuje bezpośredni dowódca żołnierzy, a inne dowódca pośredni, i im wyższa pozycja w hierarchii służby, tym mniejszy kontakt dowódcy z bezpośrednią służbą. W kwestii zakresu obowiązków ubezpieczonego, nie można więc tracić z pola widzenia, ani jego wyjaśnień, ani karty opisu stanowiska, z których to dowodów jednoznacznie wynika, iż jako dowódca wprawdzie dowodził zespołem ludzi tzw. drużyną, jednak był ich bezpośrednim przełożonym i mimo, że był dowódcą drużyny, to bezpośrednio towarzyszył żołnierzom w podejmowanych przez nich czynnościach, szkolił ich prezentując czynności, a tym samym znajdował się w takim samym położeniu jak wszyscy członkowie drużyny, co zresztą trafnie wyartykułował Sąd Okręgowy.

Okoliczność pełnienia służby w charakterze i warunkach skutkujących podwyższeniem podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego za każdy rok o 1% znajduje także potwierdzenie w zeznaniach świadka przesłuchanego w sprawie. Świadek zeznał, iż ubezpieczony nie był podległym mu żołnierzem. Niemniej świadek miał wiedzę na temat warunków pełnienia służby przez uczestników drużyny. Świadek podał, iż drużyna jest podstawową komórką funkcjonalną w strukturze armii. Z punktu widzenia świadka, jako osoby pełniącej 36 lat służbę zawodową wojskową, służba w charakterze dowódcy drużyny saperów/minerów jest służbą bezpośrednio związaną ze stanowiskiem sapera. Co więcej, świadek zeznał, że charakter czynności dowódcy drużyny jest tożsamy z pracą sapera, a różni się tylko nazewnictwem. Zeznania świadka znajdują uzupełnienie w zeznaniach ubezpieczonego, który konsekwentnie wskazywał, iż uczestniczył w rozminowywaniu terenu, wykonując czynności stricte saperskie. Należy zaznaczyć, że nie dezawuuje zeznań świadka fakt, że nie pełnił służby z ubezpieczonym, bowiem rzeczą świadka było wyjaśnienie charakteru służby ubezpieczonego i zakresu czynności, jako bezpośredniego przełożonego drużyny saperów. Rzecz jasna, z punktu widzenia oceny Sądu, że jest to na tyle specyficzna formacja, że zakres jej zadań jest ujęty standardowo i opisany procedurami, a przy tym organ nie wykazał by dowódcy JW mieli dowolność w ustalaniu zakresu obowiązków tej kategorii funkcjonariuszy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, prawidłowo uznał, że ubezpieczony udowodnił, że w latach 2005, 2007 oraz 2009, jako dowódca bezpośredni drużyny saperów, wykonywał pracę w charakterze sapera przez co najmniej 12 dni w każdym roku kalendarzowym, co daje prawo do podwyższenia podstawy wymiaru jego emerytury o 1% za te lata.

W konsekwencji prawidłowości ustaleń co do zakresu obowiązków ubezpieczonego, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował obowiązujące przepisy prawa.

Przepis art. 15 ust. 2 pkt 2 lit. c wojskowej ustawy emerytalnej stanowi, że emeryturę wojskową podwyższa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio w charakterze sapera, a na mocy § 3 pkt 4 rozporządzenia: Emeryturę wojskową podwyższa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok zawodowej służby wojskowej pełnionej bezpośrednio w charakterze sapera, jeżeli żołnierz uczestniczył w rozminowywaniu i oczyszczaniu terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo brał udział w szkoleniach poligonowych z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów - co najmniej przez 12 dni w ciągu roku kalendarzowego.

Zdaniem apelującego, treść ww. regulacji prawnej wprost określa, że podwyższenie emerytury wojskowej przysługuje wyłącznie tym żołnierzom, którzy pełnili w danym roku służbę wojskową jako saper (na stanowisku służbowym sapera), a w konsekwencji, że dyspozycją tychże regulacji nie są objęci żołnierze, którzy z naznaczenia stanowiskowego nie są saperami, nawet jeśli uczestniczyli we wskazanych wyżej czynnościach. Zatem organ prezentuje wykładnię prawa, że przepis ma zastosowanie tylko do szeregowych żołnierzy będących saperami, czyli de facto o kwalifikacji decyduje oznaczenie stanowiska służbowego. Jest to jednak wykładnia zawężająca, która nie zasługuje na uwzględnienie. Przepis stanowi bowiem, o służbie wojskowej pełnionej bezpośrednio w charakterze sapera. Użyta przez ustawodawcę forma językowa, wskazuje na konieczność dokonania charakterystyki pracy, czyli opisanie wykonywanych czynności i przypisania do pracy sapera. A to wskazuje, że bez znaczenia prawnego jest nazwa stanowiska, jakie zajmuje saper. Ważne jest by jego praca była charakterystyczna dla pracy sapera.

Należy też zauważyć, że skoro podwyższenie podstawy wymiaru świadczenia miałyby dotyczyć tylko osób pełniących służbę na stanowisku sapera, to zbędne byłoby uszczegółowianie czynności oraz zakreślanie okresu ich wykonywania (§ 3 ust. 4 rozporządzenia). Kryterium przyznania podwyższenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego jest zatem udział żołnierza - w charakterze sapera - w rozminowywaniu i oczyszczaniu terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych albo udział w szkoleniach poligonowych z wykorzystaniem materiałów wybuchowych lub pracach minerskich z wykorzystaniem tych materiałów - co najmniej przez 12 dni w ciągu roku kalendarzowego. A zatem przesłanka prawna, pełnienia służby w charakterze sapera, dotyczy zarówno żołnierza, który pełni taką służbę

stale, zajmując stanowisko saperów, jak i żołnierza, który - w określonych w rozporządzeniu okolicznościach i okresie - pełni stałą służbę na stanowisku innym niż saper.

Sąd Apelacyjny wskazuje przy tym na pogląd prawny Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, który w wyroku z 13 października 2017 r., III AUa 523/17 wyjaśnił, że sformułowanie służby pełnionej bezpośrednio w charakterze saperów użyte w przepisie art. 15 ust. 2 pkt 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, nie oznacza wymogu pełnienia stałej służby na stanowisku saperów. Odwołując się do wykładni literalnej stwierdził, że gdyby taka była intencja ustawodawcy, wprost zostałyby użyte sformułowanie: na stanowisku (służbowym) saperów, tymczasem ustawa wyraźnie posługuje się zwrotem w charakterze, co należy rozumieć jako wykonywanie czynności charakterystycznych dla stanowiska saperów.

Sąd pierwszej instancji, zatem prawidłowo wyłożył ww. przepis, a ponieważ zarówno zarzut naruszenia prawa procesowego, jak i materialnego okazały się niezasadne, to apelacja wojskowego organu emerytalnego została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

Jolanta Hawryszko